

בבית המשפט העליון

בש"פ 10177/07

בפני : כבוד הנשיאה ד' ביניש

העוררים : 1. מרדכי לוינשטיין
2. אליצור לוינשטיין

נ ג ד

המשיבה : מדינת ישראל

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו מת"פ 40145/05 מיום 28.11.07 שניתנה על-ידי כבוד השופט ג' קרא

בשם העוררים : עו"ד אשר אוחיון

בשם המשיבה : עו"ד אלי שוורץ

החלטה

לפניי ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (השופט ג' קרא) מיום 28.11.2007 בת.פ. 40145/05, שבה הורה בית המשפט על מעצרו של העוררים עד תום ההליכים נגדם. כן הוחלט על עיכוב ביצוע החלטת המעצר למשך עשרים וארבע שעות בכפוף לתנאים, וזאת כדי לאפשר לעוררים להיערך למעצרו. בהחלטתי מיום 29.11.2007 הווארץ עיכוב הביצוע, בכפוף לאותם תנאים, עד למתן החלטה אחרת.

1. ביום 18.5.2005 הוגש כתב אישום נגד העוררים בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו. כתב האישום ייחס לעוררים עבירות של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה וניסיון לסיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה לפי סעיף 332(1) ו-(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); עבירה של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) ביחד עם סעיף 332(1) ו-(2) לחוק העונשין; ועבירה של שינוי

זהות של רכב לפי סעיף 413(ט) לחוק העונשין. כתב האישום הוגש בעקבות תכנית שנרקמה על-ידי העוררים על רקע התנגדותם לתכנית ההתנתקות. עובר ליום 3.5.2005 קשרו העוררים קשר עם אדם שלישי במטרה להצית כלי-רכב בנתיבי איילון בתל-אביב, תוך שימוש בחומרים דליקים. העוררים ושותפם תכננו להעמיס על כלי הרכב חפצים ספוגים בחומרים דליקים, לעצור את כלי הרכב בנתיבי איילון בשעת העומס ולהציתם. ביום 3.5.2005 החלו העוררים בהכנות מעשיות לביצוע תוכניתם. הם העמיסו צמיגים וחפצים אחרים על כלי הרכב, ושפכו חומרים דליקים על המטען. העורר 1 יצא אל נקודת המפגש. אולם אז ארעה תקלה טכנית, אשר בגינה לא צלחו ניסיונותיהם של העורר 2 ושל השותף השלישי להתניע את כלי הרכב. בשלב זה נעצרו השלושה על-ידי משטרת ישראל.

עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרים של העוררים עד תום ההליכים. ביום 28.5.2005 קבע בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, כי הונחה בפניו תשתית ראייתית מספקת הקושרת את העוררים לעבירות נשוא כתב האישום, והורה על מעצרים של העוררים עד תום ההליכים.

ביום 8.11.2005 הוגש ערר לבית משפט זה על ההחלטה האמורה. נוכח סיום מימוש תוכנית ההתנתקות, ועקב שינוי הנסיבות, הורה בית משפט זה על שחרורם של העוררים למעצר בית מלא. לשם הבטחת תנאי שחרורם ולמילוי התחייבויות הערבים, הוטלו ערבויות על העוררים ועל הערבים (ראו: בש"פ 9448/05 לוינשטיין נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 19.10.2005)).

כתשעה חודשים לאחר מכן הורה בית המשפט המחוזי על הקלות במעצר הבית של שני העוררים במטרה לאפשר את יציאתם לעבודה. אולם העוררים הפרו את תנאי מעצרים. לפי דוחות המשטרה גם הערבים לא עשו דבר למניעתה של הפרת המעצר. ביום 17.10.2006 הגישה המשיבה בקשה לעיון חוזר ולמעצר עד תום ההליכים בעקבות הפרתם של תנאי השחרור. המשיבה טענה, כי העוררים אינם ראויים לאמון. ביום 18.10.2006 הורה בית המשפט המחוזי על שהותם של העוררים במעצר בית מלא בפיקוח של עשרים וארבע שעות ביממה, ערבות בנקאית או לחלופין פיקדון וערבות צד ג'. משלא ניתנו הערבויות, נקבע התיק לדיון נוסף. בסופו של דיון זה, החליט בית המשפט בהסכמת הצדדים, למנות את אחיהם של העוררים כמפקח ולהורות על שהותם בביתו במעצר בית מלא, וזאת בנוסף להפקדת פיקדון ומתן ערבות נפרדת לכל אחד מהעוררים על-ידי האח.

על החלטה זו הוגש ערר בפני בית משפט זה (ראו: בש"פ 8823/06 לוינשטיין נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 1.11.2006)). העוררים טענו, כי שינוי במצבם המשפחתי הגביר את נחיצות עבודתם לצרכי פרנסה. כן טענו, כי הפרת המעצר, שבגינה הוחמרו תנאי מעצר הבית שלהם, היתה הפרה מינורית. בהחלטת בית משפט זה מיום 1.11.2006 נקבע, כי העוררים הפרו את תנאי מעצר הבית, וכי התנהלותם מצביעה על אי-כיבוד שיטתי של החוק. כן צוין, כי לאחר ההפרה שמרו על זכות השתיקה לא רק לגבי החקירה שלעניינה היו דרושים, אלא אף באשר להפרת תנאי המעצר. לפיכך, הוחלט לדחות את הערר, ולהותיר על כנה את החלטת בית המשפט המחוזי בדבר מעצר בית מלא. עם זאת, הוער כי אין מניעה שהעוררים יגישו בקשה לבית המשפט המחוזי לבדיקת האפשרות של ערבים-מפקחים על מעצר בית בבתייהם שלהם, ולא בבית אחיהם, ולקביעת תנאים לכך. אשר ליציאתם של העוררים לעבודה, נקבע, כי אם לא יהיו כל הפרות עד ינואר 2007, ועדיין יהיה צורך בכך בהתחשב בהליך העיקרי, יהיה מקום לעיין מחדש בעניין. עוד צוין, כי יהיה על העוררים להגיש את בקשתם בבוא העת לבית המשפט המחוזי אשר יידרש לה לגופה.

בחודש מרץ 2007 פנו העוררים בבקשות לבית המשפט המחוזי. בית המשפט הקל בתנאי מעצרים. תחילה התיר את יציאתם לעבודה בכפוף לערבויות, ולאחר כשבועיים החליף את מעצר הבית באיסור יציאה מהישוב.

ביום 14.5.2007 הוגש ערר על החלטה זו בפני בית משפט זה. בהחלטה שניתנה בבש"פ 3944/07 לוינשטיין נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 14.5.2007) נקבע, כי יש לשוב ולבחון את שאלת מסוכנותם של העוררים, שממנה נגזר הצורך לפקח על תנועותיהם. לצורך כך, התבקש שירות המבחן להניח על שולחנו של בית המשפט המחוזי בתוך חמישה-עשר ימים תסקירים אשר יעסקו בשאלת המסוכנות. על יסוד תסקירים אלה, התבקש בית המשפט המחוזי לשוב ולבחון את עניינם של העוררים ואת השאלה האם יש מקום להותיר את המגבלות שהוטלו עליהם על כנן.

ביום 3.6.2007 נערך דיון בפני בית המשפט המחוזי. בהסכמת הצדדים נקבע, כי נוכח התסקירים החיוביים שהוגשו, יבוטלו כל התנאים המגבילים שהוטלו על העוררים.

2. ביום 28.11.2007 ניתנה הכרעת הדין בבית המשפט המחוזי. בהכרעת הדין הורשעו העוררים בעבירות של ניסיון לסיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה; קשירת קשר לביצוע פשע; שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין; והדחה בעדות

בנסיבות מחמירות לפי סעיף 246(ב) לחוק העונשין. כן הורשע העורר 1 בעבירה של שינוי זהות רכב. העוררים זוכו מעבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה. העורר 2 זוכה אף מעבירה של שינוי זהות רכב. לאחר הרשעת העוררים, ביקשה המשיבה להורות על מעצרים עד תום ההליכים. בית המשפט קבע, כי נוכח הרשעתם של העוררים, חזקת החפות אינה עומדת להם עוד, וכי ההרשעה מקימה חשש מובנה להימלטות מן הדין, נוכח העונש הצפוי. בית המשפט קיבל את טענות המשיבה, והורה על מעצרים של העוררים עד למתן גזר הדין בעניינם. דיון בטיעונים לעונש נקבע ליום 9.1.2008.

מיד לאחר מתן החלטה זו, ביקש בא-כוח העוררים את עיכוב ביצועו של המעצר, על מנת לאפשר לעוררים, שהיו משוחררים קודם לכן, להיערך למעצרים. בית המשפט הורה על עיכוב ביצוע החלטת המעצר למשך עשרים וארבע שעות בכפוף לכך שיופקדו מזומנים או ערבות בנקאית על סך 50,000 ש"ח לכל אחד מהעוררים, ובכפוף להפקדת דרכון. כן ניתן צו עיכוב יציאה מן הארץ שיעמוד בתוקפו עד לתום ההליכים.

3. על ההחלטה על מעצרים של העוררים עד תום ההליכים הוגש הערר שבפני. בא-כוחם של העוררים טען, כי אין הצדקה למעצרים עד למתן גזר הדין. לטענתו, אין בסיס לחשש כי העוררים יימלטו מן הארץ או כי יימלטו מן הדין בתוך תחומי המדינה. בא-כוח העורר הדגיש, כי בני משפחתם של העוררים נמצאים בישראל, וכי לעוררים זיקה רגשית ואידיאולוגית חזקה לארץ. לכן, כך נטען, די בערבויות שניתנו בעת עיכוב הביצוע כדי להבטיח את מניעת הימלטותם של העוררים מן הדין. בא-כוח המשיבה חזר על הטיעונים שהשמיע בפני בית המשפט קמא וביקש להשאיר על כנה את החלטתו. הוא ציין, כי לשופט ניתנה הזדמנות לעמוד מקרוב על הסיכון הנשקף מן העוררים, שלא נרתעו מהכנת תוכנית המסכנת חיי אדם; ששיבשו את הליכי המשפט והדיחו עדים; ושהפרו את תנאי מעצר הבית.

4. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים ועיינתי בחומר שלפניי, הגעתי לכלל מסקנה, כי בנסיבות העניין, אכן יש ממש בטענות המשיבה, כי אף בהעדר מידע קונקרטי בדבר כוונה של העוררים להימלט מן הארץ או להימלט מן הדין בתוך תחומי המדינה, הרי שמכלול הנסיבות מצביע על חשש ממשי מפני הימלטות מהדין. מהכרעת הדין עולה, כי העוררים אינם מכבדים את החוק, ואינם מהססים לנקוט אמצעים פסולים, לרבות הדחת עדים, כדי להשיג את מבוקשם. כן עולה מן ההליכים הרבים שהתקיימו בעניינם, כי לא כיבדו את תנאי מעצרים והפרו את האמון שניתן בהם. אכן, נסיבות אלה התקיימו גם לאורך התקופה שבה התנהל המשפט, ולמרות זאת התקיים

פרק זמן שבו לא נמצאה כל עילה להגבלת חירותם והתקיים פרק זמן אחר שבו היו העוררים נתונים במעצר בית בתנאים שהשתנו לפי הנסיבות. אולם, הלכה היא, כי הרשעתו של אדם היא בבחינת נסיבה חדשה, אשר עשויה, במקרים המתאימים, להביא לשינוי נקודת האיזון בין מסוכנות לחירות עקב החשש המוגבר להימלטות. כלל הוא, כי עד ההרשעה הנאשם הוא בחזקת זכאי, אולם עם הרשעתו בעבירות שיוחסו לו, פוקעת חזקת החפות ממנה נהנה עד אותה עת (ראו: בש"פ 111/99 שוורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 241, 259 (2000)). זאת ועוד, לאחר ההרשעה אימתו של העונש העומד להיגזר גוברת. ההרשעה מקימה אפוא את החשש המובנה להימלטות מן הדין (ראו: בש"פ 678/05 צרפתי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 24.1.2005); בש"פ 1575/04 מדינת ישראל נ' מסראווה (לא פורסם, 17.2.2004)). בענייננו, הרשעתם של העוררים אכן מחריפה את החשש להימלטותם מן הדין. העוררים ביצעו עבירות חמורות. לאחר הגשת כתב האישום שיבשו העוררים את הליכי המשפט ואף הדיחו עדים. לאחר שהקל בית המשפט בתנאי מעצרם, הם הפרו את התנאים. כעת, משהורשעו בעבירות שהעונש הקבוע בצדן הוא חמור, הרי שיש בכך שינוי מן המצב בו היו נתונים עד להכרעת הדין (ראו: בש"פ 7310/03 פייכמן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 18.8.2003)). שינוי זה, על רקע מכלול הנסיבות, מקים חשש ממשי להימלטות העוררים מן הדין.

אשר על כן, הערר נדחה.

לפיכך, ביום 11.12.2007 יבוטל צו עיכוב הביצוע. העוררים יתייצבו במועד זה עד לשעה 10:00 בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו.

ניתנה היום, כ"ז בכסלו התשס"ח (7.12.07).

ה נ ש י א ה